

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी
योजनेंतर्गत बांबू लागवडीसाठी Expression
Of Interest द्वारे निश्चित केलेल्या संस्थाच्या
माध्यमातून रोपे खरेदी करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग (रोहयो प्रभाग)

शासन निर्णय क्र. मग्रारो - २०२३/प्र.क्र. १/महासंचालक/ मग्रारो - ५

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०००३२

दिनांक : २१ ऑगस्ट, २०२३

वाचा-

१. शासन निर्णय क्र. मग्रारो-२०१६/प्र.क्र.१२०/मग्रारो - १ दिनांक १४ डिसेंबर, २०१६
२. शासन निर्णय क्र.मग्रारो-२०१६/ प्र.क्र.६१/ मग्रारो - १ दिनांक १२ एप्रिल, २०१८,
३. शासन निर्णय क्र.मग्रारो-२०१६/ प्र.क्र.६१/ मग्रारो - १ दिनांक १८ सप्टेंबर, २०१९,
४. शासन निर्णय क्र. फळबाग -२०२१/ प्र. क्र.६३/मग्रारो-५ दिनांक ३० मार्च, २०२२,
५. शासन शुद्धिपत्रक क्र. फळबाग-२०२२/प्र.क्र.४४/मग्रारो-५ दिनांक १५ मे, २०२३,
६. शासन निर्णय क्र.व्हिआयपी-२०२३/प्र.क्र.२७/मग्रारो-५ दिनांक २७ एप्रिल, २०२३,
७. शासन निर्णय क्र. फळबाग-२०२३/प्र.क्र.३७/मग्रारो-५ दिनांक २६ मे, २०२३

प्रस्तावना –

राज्यात सुविधासंपन्न कुटुंब मिशन राबविण्यात येत आहे. राज्यातील प्रत्येक कुटुंबाने सुविधा संपन्नतेचे चार टप्पे गाठावयाचे आहे. त्यासाठी शेतकऱ्याचे शेतातील उत्पन्नात वाढ होणे आवश्यक आहे. शेतातील उत्पन्नात वाढ होण्याचे प्रमुख दोन मार्ग आहेत. एक आधी घेतल्या जाणाऱ्या पिकाची उत्पादकता वाढवून किंवा दूसरे सध्याच्या पिकात बदल करून अधिक उत्पन्न देणारे पिक घेऊन, राज्यातील सिंधुदुर्ग जिल्हयांमध्ये बांबू हे पिक मनरेगा अंतर्गत प्रायोगिक तत्त्वावर घेऊन पाहण्यात आले. बांबूचे अर्थकारण अधिकांश इतर पिकांच्या तुलनेने चांगले दिसून आले आहे. आधी बांबूच्या बाजारपेठे बदल साशंकता असावयाची परंतु आता बांबू बायोमास म्हणून वापरण्याचे केंद्र शासनाच्या धोरणामुळे ती दूर झाली आहे.

२. या नवीन तयार झालेल्या संधीचा लाभ राज्यातील शेतकऱ्यांना व्हावा या उद्देशाने शासनाने मिशन मोडवर मोठ्या प्रमाणावर बांबू लागवड करण्याचे ठरवले आहेत. उपरोक्त कार्यक्रमांतर्गत मोठ्या प्रमाणावर रोपे उपलब्ध करून घेणे आवश्यक आहे. मनरेगा ही अल्प व अत्यल्प भूधारकांची योजना असल्यामुळे लाभार्थी स्वःखर्चाने रोपे उपलब्ध करून घेण्यास सक्षम नाहीत. तसेच बांबू लागवड करत असताना रोपांची शुद्धता व ओळखीची प्रजाती उपलब्ध करून घेणे हे बांबू विकासाचा मुख्य घटक आहे. त्यामुळे रोपांच्या निवडी बाबतही लाभार्थ्यांकडून उणीव राहण्याची शक्यता आहे.

३. असेही लक्षात आले आहे की, प्रमाणित बांबू रोपे उपलब्ध करून देणे हे तज्ज्ञत्वाचे कार्य आहे. त्यामुळे स्वतः टिशूकल्चर करणारे, व्हायरस इंडेक्सिंग लॅंब असणारे, योग्य मदर प्लांट वापरणारे भारत सरकारचे बायोटेक्नालॉजी विभागाचे NCS-TCP सर्टिफिकेट असणारे संस्थांचे नाव नोंदणी (Empanelment) करण्याचे शासनाने ठरवले आहे. या सर्व बाबी विचारात घेऊन गुणवत्तापुर्ण रोपे तसेच मोठ्या प्रमाणात रोपे उपलब्ध करणा-या संस्थांचे स्वारस्य अभिव्यक्तीच्या माध्यमातून Empanelment करण्याची बाब शासनाची विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

शासनाने NCS-TCP सर्टिफिकेट प्राप्त असणा-या व गुणवत्तापूर्ण रोपे उपलब्ध करून देणा-या ईच्छुक संस्थांकडून स्वारस्य अभिव्यक्ती मागविण्यात आली होती. त्यात तीन संस्था सहभागी झाल्या, तीनही संस्था निकषानुसार योग्य दिसून आल्या. राज्यात बांबू रोपांची संभाव्य मागणीचा विचार करून तीनही संस्थांना Empanalment करण्यात येत आहेत. त्या संस्था खालील प्रमाणे आहेत.

अ.क्रं.	संस्थांची नावे	पत्ता
१	ईशवेद बायोटेक प्रायव्हेट लिमिटेड	B/२/५०४, प्राइड रीजन्सी, सर्वे नं २११/२, विमान नगर, पुणे-४११०९४ sanjay.patil@ishvedbiotech.com मो. ८५५१९५४७७७
२	अल्माक बायोटेक एल.एल.पी.	९ विठ्ठल हाऊसिंग सोसायटी, कृपा सदन इंग्लिश स्कूल जवळ, नांदेड रोड, लातूर almaqbiotech@gmail.com मो. ९४२२६१०७८६
३	ग्रोमोअर बायोटेक लि	४१८ सिपकोट टप्पा ॥ होसुर - ६३५१०९ कृष्णागिरी जि, तमिळनाडू barathigrowmore@yahoo.com मो. ९४४३३५१९५७

संबंधित संस्थांकडे प्रजातीनिहाय उपलब्ध रोपांची संख्या तसेच पुढील दोन वर्षात उपलब्ध होणारी संभाव्य संख्या खालील प्रमाणे.

अ. क्रं.	बांबू प्रजाती	संस्थांची नावे (रोपांची संख्या लाखात)									
		ईशवेद बायोटेक प्रायव्हेट लिमिटेड			अल्माक बायोटेक एल.एल.पी.			ग्रोमोअर बायोटेक लि			
		२०२३ - २४	२०२४- २५	२०२५ -२६	२०२३ -२४	२०२४ -२५	२०२५ -२६	२०२३ -२४	२०२४ -२५	२०२५ -२६	
१	Bambusa Balcooa	१६	४०	४०	७	५	५	५०	६०	६५	
२	Dendrocalamu s Brandisii	१२	३०	३०	-	-	-	-	१	१	
३	Bambusa Nutans	४	१०	१०	-	-	-	१५	१५	१५	
४	Dendrocalamu s Asper	१२	३०	३०	-	-	-	२	२	२	
५	Bambusa Tulda	१२	३०	३०	१०	१०	१०	२	१०	१०	

६	Dendrocalamus Strictus	४	१०	१०	१०	७	७	-	-	-
७	Oxytenenthara Stocksii	४	१०	१०	-	-	-	२	३	३
८	Valgaris Green	१२	३०	३०	-	-	-	-	३	३
	एकूण	७६	११०	११०	२७	२२	२२	७१	१४	११

२. उपरोक्त नुसार नाव नोंदणी झालेल्या संस्थांकडून रोपे घ्यावेत. शेतकऱ्यांनी नाव नोंदणी संस्थांकडून रोपे घेतल्यावर त्या संस्थांना देयके अदा करण्याची व्यवस्था करण्यात आली आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांना रोपे खरेदीच्या वेळी रक्कम अदा करावे लागणार नाही. या व्यवस्थेअंतर्गत बांबू लागवडीचे अर्ज सादर करताना सोबत जोडलेल्या संमतीपत्रावर शेतकऱ्याने संस्थेमार्फत रोपे पुरवण्याबाबत लिहून द्यावे.

उपरोक्तनुसार Empanalment संस्थांपैकी महाराष्ट्रात स्थित संस्थांकडून प्राधान्याने रोपे घ्यावयाचे आहेत. महाराष्ट्रातील संस्थांनी लेखी स्वरूपात रोपे पुरवण्यास असमर्थता दर्शवल्यास महाराष्ट्र बाहेरील संस्थांकडून रोपे घ्यावीत.

३. वाहतूक किफायतशीर होण्याच्या दृष्टीने एका वेळेस साधारण ६,००० रोपांचे मागणी करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. एका गावात किंवा जवळचे गावे मिळून ६ हेक्टर (१५ एकर) जमिनीवर बांबू लागवडीचे प्रस्ताव मंजूर केल्यावर रोपांचे एकत्रित मागणी संस्थांकडे करण्यात यावी. एकत्रित मागणी करावयाचे असल्यामुळे हा निर्णय साधारणपणे तालुका पातळीवर घेतला जाईल.

४. मागणी नोंदविल्यानंतर १५ दिवसांचे आत संबंधित संस्थांने रोपांचे पुरवठा करणे बंधनकारक आहे. रोपे पुरवल्यावर संस्थांनी संबंधित शेतकऱ्यांकडून त्या आशयाचे पोच पावती घ्यावेत. त्यात शेतकऱ्याचा पूर्ण पत्ता, वर्ककोड, पुरवलेल्या बांबू रोपाचे प्रजाती व संख्या “प्रपत्र क” नुसार. सदर “प्रपत्र क” एकत्रित करून संबंधीत संस्थेने निधी मागणी देयके संबंधित अधिका-यांकडे सादर करावी.

५. स्वारस्य अभिव्यक्ती मध्ये अंतर्भुत करण्यात आलेल्या सर्व अटी व शर्ती या संस्थांना लागू राहतील.

६. संस्थांकडून वरील पोच पावत्या प्राप्त झालेल्या तालुकास्तरावर एफटीओ करून निधीची मागणी वरिष्ठ पातळीवर करण्यात यावी. निधी प्राप्त झालेल्यावर संबंधित संस्थांना मनरेगा अंतर्गत विहित पद्धतीनुसार एफटीओ करून थेट देयके अदा करण्याची कार्यवाही तालुका स्तरावरून करण्यात येईल.

७. उपरोक्तप्रमाणे मान्यता प्राप्त झालेल्या संस्थांना विभागाच्या दिनांक १२ एप्रिल, २०१८ व दिनांक २६ मे, २०२३ रोजीच्या शासन निर्णयातील बांबू रोपे खरेदी बाबतचे दर लागू राहतील.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२३०८२९९८००४२०६१६. असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(संजना खोपडे)

सोबत – प्रपत्र अ, ब व क
प्रत –

उप सचिव (रोजगार हमी योजना)

१. मा. राज्यपालांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्रांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
४. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
६. शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय मुंबई
७. संचालक, अर्थ व सांस्थिकी संचालनालय
८. महासंचालक, माहीती व जनसंपर्क मंत्रालय, मुंबई
९. सर्व विभागीय आयुक्त,
१०. आयुक्त, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना, नागपूर
११. सर्व जिल्हाधिकारी (मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून)
१२. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद
१३. प्रधान मुख्य वन संरक्षक, नागपूर
१४. आयुक्त (कृषि) महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१५. महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर
१६. महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा परिक्षा) मुंबई/नागपूर
१७. सर्व उप सचिव/ अवर सचिव/कक्ष अधिकारी नियोजन विभाग (रोहयो)
१८. सर्व उपजिल्हाधिकारी (रोहयो)
१९. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
२०. निवड नस्ती रोहयो – ५.

प्रपत्र – अ

बांबु लागवड योजने अंतर्गत लाभ घेण्याकरिता अर्जाचा नमुना

प्रति,

ग्रामसेवक,

ग्रामपंचायत -----

तालुका -----

जिल्हा -----

विषय : महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनांतर्गत वैयक्तिक लाभार्थ्याच्या सलग शेतावर, शेताच्या बांधावर व पडीक जमिनीवर बांबु लागवड योजनेचा लाभ घेण्याबाबतात.

संदर्भ : शासन निर्णय, नियोजन विभाग (रोजगार हमी योजना कक्ष) क्र. मग्रारो-२०१६/प्र.क्र.६१/मग्रारो-०१, दि. १२ एप्रिल, २०१८

मी माझ्या स्वतःच्या मालकीच्या जमीनीत महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत संदर्भाधीन शासन निर्णयानुसार बांबु लागवड करु इच्छित आहे. मी धारण केलेल्या जमीनीसंबंधी माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

१. शेतकऱ्याचे नाव -----
२. गाव ----- तालुका ----- जिल्हा -----

३. जॉबकार्ड क्रमांक -----
४. लाभार्थ्याची वर्गवारी (अनु. जाती / अनु. जमाती / भटक्या जमाती / निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जमाती) / दारिद्र्य रेषेखालील इतर कुटूंबे / स्त्री कुटूंबप्रमुख असलेली कुटूंबे / जमीन सूधारणांचे लाभार्थी / प्रधानमंत्री आवास योजना - ग्रामीण योजनेखालील लाभार्थी / अनुसुचित जमातीचे व इतर पारंपरिक वनवासी (वन हक्के मान्य करणे) अधिनियम, २००६ (२००७ चा २) खालील पात्र लाभार्थी/ इतर. (योग्य वर्गवारीत खूण करावे).
५. लाभार्थ्याच्या नावे जमीन- ८-अ प्रमाणे एकूण क्षेत्र: ----- हे. लागवडीचा भूमापन क्रमांक ----- व त्याचे क्षेत्र ----- हे.
६. संयुक्त खातेदार असल्यास अर्जदाराच्या हिश्याचे प्रमाणानुसार क्र. ४ नुसार लागवड करावयाच्या जमिनीचे भूमापन क्रमांक ----- व त्याचे क्षेत्र ----- हे.
७. रोजगार हमी व्यतिरीक्त इतर शासकिय योजने अंतर्गत पुर्वी फळबाग/फुलपिके/वृक्ष केली असल्यास तपशिल

अ. क्र.	गट क्रमांक	गटाचे क्षेत्र (हे.)	लागवड क्षेत्र (हे.)	लावलेल्या झाडांची संख्या
१	२	३	४	५

८. जमीनीचा प्रकार (हलकी/ मध्यम/ भारी/ कातळ/ पडीक) (योग्य बाबींवर खूण करा.)

८. माझ्या शेतावर फळबाग /फुलपिके /वृक्ष लागवड
अ. पंचायत/
ब. कृषी व फलोत्पादन
क. सामाजिक वनिकरण
विभागामार्फत करण्यात यावे. (वरील 'अ' आणि 'ब' व "क" पैकी एकावर खूण करा.)

९. उपलब्ध असल्यास ओलिताचे साधन
(विहीर, लिफ्ट, कॅनॉल, नदी) (योग्य बाबींवर खूण करा.)

१०. बँक खात्याचा तपशिल - (बँक पासबुक मध्ये खाता क्रमांक व IFSC CODE असलेल्या पान तसेच शेवटचा transaction चा/ चेक बुक असल्यास त्याचे ही, Soft copy/ Scan copy जोडणे आवश्यक)
बँकेचे नाव ----- खाते क्रमांक -----

शाखा ----- IFSC CODE -----

शासनाने विहीत केलेल्या नियम व अटीप्रमाणे वर नमूद केलेल्या झाडांची लागवड करेल. तसेच मी स्वतः: / माझे कुंटूबातील कार्यक्षम व्यक्ती या महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतील प्रमाणित मजूर म्हणून घोषित करेल. रोपे लागवड केल्यानंतर त्यांची सुयोग्य जोपासना व संरक्षण करेल. तेव्हा मला सदर योजनेत सहभागी करून घ्यावे, ही विनंती. सोबत ७/१२ उतारा व ८-अ जोडला आहे.

आपला विश्वासू

स्थळ :

दिनांक:

(शेतकऱ्याचे नाव व सही / अंगठा)

प्रपत्र - ब
संमतीपत्र

वरील प्रपत्र 'अ' प्रमाणे महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेशी निगडीत बांबु लागवड योजनेअंतर्गत मी अर्ज केला आहे. त्यास मंजूरी मिळाल्यास त्याकरीता माझ्या / आमच्या मालकीच्या/ जमीनीवर ही योजना राबविण्यास संमती देत आहे / आहोत.

१. सदरची योजना राबविण्याकरीता मी स्वतः: / माझे कुटुंबातील कार्यक्षम व्यक्ती महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतील प्रमाणित मजूर म्हणून घोषित करीत आहे / आहोत. या योजनेकरीता होणारी सर्व कामे प्रामुख्याने पूर्ण करण्याची जबाबदारी माझी किंवा जॉबकार्ड धारक मजूरांकडून करून घेण्याची जाबाबदारी माझी/ आमची राहील.
२. शासन आदेश क्र शासन निर्णय क्र. मग्रारो - २०२३/प्र.क्र. १/मग्रारो - ५ दि २१ ऑगस्ट, २०२३ मध्ये दर्शविलेल्या संस्थांकडून मला प्रजातिची बांबूची रोपे उपलब्ध करून दयावीत.
३. मला प्राप्त कलमे/रोपे यांची देयके कलमांचे/रोपांचे डिलेहरी चलानवर मी स्वाक्षरी करून दिलेनंतर सदर कलम/रोपांची देयके सदर संस्थेस परस्पर मिळणार आहे. याची मला संपूर्ण कल्पना आहे.
४. झाडांची लागवड केल्यानंतर हप्ता रक्कम मिळण्यासाठीचे पात्रता निकष मला अवगत करून देण्यात आलेले असून ते मला मान्य राहतील.
५. या योजनेचे नियम व अटी मला बंधनकारक आहे व त्यानुसार मी कलमा/ रोपांची लागवड / संगोपन/ संरक्षण करीन.
६. सदर योजनेअंतर्गत एकूण क्षेत्राप्रमाणे व नमुन्याप्रमाणे शासनाने प्रतिवर्षी मंजूर केलेल्या मर्यादेच्या प्रमाणकापेक्षा जास्त खर्च झाल्यास तो खर्च मी / आम्ही स्वतः: करील.
७. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेशी निगडीत फळबाग /फुलपिके /वृक्ष लागवड योजनेची माहिती मला/ आम्हाला मान्य असल्याचे कबूल करून त्या प्रमाणे करारपत्रावर सहया केल्या आहेत.
८. या योजनेअंतर्गत शासन वेळोवळी जे बदल करेल अथवा अटी घालेल त्या अटी / बदल मला / आम्हाला मान्य राहतील.
९. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत बांबु लागवड योजनेमध्ये समाविष्ट करून /घेण्याकरीता मी /आम्ही दिलेला तपशील ७/१२ चे उताच्याप्रमाणे बरोबर आहे.
१०. मी/ आम्ही संयुक्त खातेदार असून माझ्या/ आमच्या हिश्याच्या भूमापन क्र. प्रप्रप्रप्रप्र. मध्ये हेक्टर क्षेत्रावर बांबु लागवड करण्यास परवानगी दिल्यास वरील सर्व अटी मला/ आम्हाला मान्य राहतील .

ठिकाण-

सही/अंगठा

दिनांक -

साक्षीदार-

१.

२.

(लाभार्थ्याचे नाव)

प्रपत्र - क

Delivery Chalan		Contact. No.
Name Of Work-		
Work code No -		
Delivery Date		Delivery No.
Company Name		
Farmar Name		
Address		
Contact No.		
Sr.No.	Plant Particulars/ name of spcecies	Qty
१	Bambusa Balcooa	
२	Dendrocalamus Brandisii	
३	Bambusa Nutans	
४	Dendrocalamus Asper	
५	Bambusa Tulda	
६	Dendrocalamus Strictus	
७	Oxytenenthara Stocksii	
८	Valgaris Green	
Vehicle No -		Total Quantity -
Driver Name -		
Delivery Location -		

Farmar Sign

Authorized Signatory

Company

Representative